

Osnovna šola dr. Antona Trstenjaka Negova

Negova 20

9245 Spodnji Ivanjci

TURIZMU POMAGA LASTNA GLAVA

Raziskovalna naloga

»Zlüftaj se!«

AVTORJI: Nastja Ivančič, Olesandra Ivanenko, Kaja Knez, Nuša Kaučič, Brina Paurič,
Maja Satler, Nuša Simonič, Nina Štajnfelzer

MENTORJA: Matej Kraner, prof. zgodovine in geografije in Jerica Golob Peterka, prof.
slovenščine

Negova, januar 2016

Osnovna šola dr. Antona Trstenjaka Negova, Negova 20, 9245 Spodnji Ivanjci

Tel: 02 560 10 04

E-mail: os.negova@guest.arnes.si

NASLOV RAZISKOVALNE NALOGE: »Zlüftaj se!«

Avtorji:

1. Nastja Ivančič, 9. r.	5. Brina Paurič, 9. r.
2. Olesandra Ivanenko, 9. r.	6. Maja Satler, 9. r.
3. Kaja Knez, 9. r.	7. Nuša Simonič, 9. r.
4. Nuša Kaučič, 9. r.	8. Nina Štajnfelzer, 9.r.

Mentorja: Matej Kraner, prof. zgo. in geo. in Jerica Golob Peterka, prof. slovenščine

POVZETEK NALOGE:

Skrbeti za svoje dragocenosti ni enostavna naloga. Še opazimo ne, kdaj jih lahko izgubimo. Tako lahko vsaka dobra pustolovščina hitro vse spremeni. Skrbno stopanje po sledih naravnih danosti nas lahko pripelje do odkritja ... do majhnih izgubljenih zakladov. Zato moramo znati pobirati te dragocenosti in jih čuvati – pa ne zase. Tako dobimo še več: prav tisto, kar si želimo. In kaj je to? To odkrijemo, če skrbno stopamo po sledih ...

Negova z okolico je zelo bogata z rastlinstvom. Pokrajina je pokrita s čudovitimi mešanimi gozdovi, še vedno najdemo rastlinsko raznovrstne travnike in pašnike. Bogato je tudi vodno rastlinstvo, zelo smo ponosni na bele lokvanje, ki so postali zaščitni znak Negovskega jezera. Naravne danosti v Negovi ponujajo aktivne počitniške programe in športna doživetja v vseh letnih časih.

Zlüftaj se! Pojdi v naravo, opazuj jo, raziskuj in videl boš, kaj vse nam lahko nudi. Povezovalna nit vseh aktivnosti, ki smo jih pripravili, je bogato rastlinstvo na našem območju ...

Za izdelavo naloge smo uporabili literaturo iz področja kulturne in naravne dediščine, ustne vire in metodo anketiranja. Nalogo smo opremili s slikovnim gradivom.

Naloga je na razpolago v knjižnici OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova in na spletni strani šole.

KLJUČNE BESEDE: turistična ponudba, zelišča, beli lokvanj, pohod, Pachamama center, Negova.

KAZALA

KAZALA	2
1. UVOD	4
1.1 Predstavitev izbrane teme	4
1.2 Metodologija dela	5
2. TEORETIČNI DEL.....	6
2.1 Vsebina teoretičnega dela naloge	6
2.1.1 Negova.....	6
2.1.2 Zeliščni park Negova.....	7
2.1.3 Lovska družina Negova	7
2.1.4 Žigrtov hrast	8
2.1.5 Negovsko jezero	9
2.1.6 Center Pachamama	11
2.1.7 Predstavitev projekta lokalni skupnosti, osnovni šoli in predstavnikom turističnega društva	12
3. TURISTIČNI PROIZVOD.....	13
3.1 Oblikovanje turističnega proizvoda.....	13
3.2 Ciljna skupina, termin in nastanitev	14
3.3 Umestitev v prostor in infrastruktura.	14
3.4 Itinerarij	14
3.5 Zemljevid poti s postajami.....	16
3.6 Opis aktivnosti	16
3.6.1 Zeliščni park Negova.....	16
3.6.2 Lovski dom Negova.....	17
3.6.3 Žigrtov hrast	17
3.6.4 Negovsko jezero	17
3.6.5 Pachamama center.....	18
3.6.6 Zaključek na grajskem dvorišču.....	18
3.7 Izdelava spominka in simbola.....	19
3.8 Finančni načrt turističnega proizvoda	20

3.9 Trženje in promocija turističnega proizvoda	20
4. ZAKLJUČEK	22
5. VIRI IN LITERATURA	23
6. PRILOGE	25

KAZALO SLIK.

Slika 1: Negova iz zraka	6
Slika 2: Zeliščni park pozimi in poleti	7
Slika 3: Lovski dom Lovske družine Negova	9
Slika 4: Žigrtov hrast	8
Slika 5: Negovsko jezero na razglednico okoli leta 1980	10
Slika 6: Negovsko jezero pozimi	10
Slika 7: Pachamama center v Kunovi	11
Slika 8: Domača mila z zelišči	12
Slika 9: Degustacijska miza v Pachamama centru	18
Slika 10: Označevalnik strani z motivom lokvanja	19
Slika 11: Pomlajena čarovnica Hebra z gosko	19
Slika 12: Beli lokvanj	20

KAZALO ZEMLJEVIDOV:

Zemljevid 1: Zemljevid poti s postajamo	18
---	----

1. UVOD

Bil je september. Učenke turističnega krožka skupaj z mentorjema sedimo v učilnici in že po nekajkrat prebranem novem razpisu in navodilih razmišljamo o letošnji temi; Zeleni turizem. Super. Bile smo mnenja, da je odlično izbrana tema osrednjega naslova. Toda izbrati naslov svoje naloge, le ni bil tako enostaven. List papirja se je polnil z idejami, a vse so imele v sebi besedo zelena. Zeleno to, zeleni oni, zelena tista ... skratka, nekako se nam ni nič zdelo dovolj zanimivo, vse je bilo preveč zeleno.

Po eni šolski uri pa nekdo reče, da gremo ven na zrak in se malo preluftajmo, saj svež zrak vedno dobro dene. Pa smo šli. Na kratek sprehod po Negovi. Po nekajminutni hoji pridemo do zeliščnega vrta blizu gradu. Tam pa ... utrne se ideja. Pa naj bo naslov »Zlüftajmo se«. Zadovoljni se vrnemo v učilnico in postavimo letošnji naslov »Zlüftaj se!«. Postavili smo ga v ednino, saj se nam je zdelo, da takole bolj nagovarja oziroma vabi.

1.1 *Predstavitev izbrane teme*

V naši nalogi želimo predstaviti turistični produkt, ki bi aktiviral in zabaval mlade in tiste, ki so mladi po srcu. Preko svojega produkta jim želimo predstaviti naš kraj z vsemi zanimivostmi in posebnostmi. Pri načrtovanju projektne naloge smo si zadale, da oživimo turizem v Negovi. Negova z okolico je zelo bogata z rastlinstvom. Pokrajina je pokrita s čudovitimi mešanimi gozdovi, še vedno najdemo rastlinsko raznovrstne travnike in pašnike. Bogato je tudi vodno rastlinstvo, zelo smo ponosni na bele lokvanje, ki so postali zaščitni znak Negovskega jezera. Ponosni smo na rastišče belih narcis, ki s svojimi cvetovi naznanjajo prihod pomladi. Tudi domačini skrbimo za pestro rastlinstvo. V bližini gradu smo uredili zeliščni vrt, griče prekrivajo raznovrstni vinogradi s še vedno ohranjenimi starimi vrstami vinske trte. Pobočja še vedno krasijo stare jabolane, hruške in slive, ki nudijo domovanje in prehrano številnim živalskim vrstam. Nam pa sladek prigrizek na poti iz šole. Skratka naša pokrajina je zelena!

Domačini dolgo nismo znali izkoristiti naših zelišč, naših rož, ki vso pomlad in poletje cveto na travnikih in pašnikih. Morda je res bilo potrebno, da se je k nam priselila gospa iz Peruja, ki je začela naše bogato rastlinstvo uporabljati v svojih izdelkih.

Zlüftaj se! Pojdi v naravo, opazuj jo, raziskuj in videl boš, kaj vse nam lahko nudi.

Povezovalna nit vseh aktivnosti, ki smo jih pripravili, je bogato rastlinstvo na našem območju...

Kaj hočemo z našo nalogo doseči:

- Obiskovalcem približati naravne in kulturne znamenitosti Negove z okolico;
- predstaviti živalski in rastlinski svet Negove z okolico;
- prikazati kako je mogoče živeti v sožitju z naravo;
- vzpodbuditi ljudi k aktivnem preživljanju prostega časa;
- opozoriti obiskovalce na pomembnost varovanja okolja;
- prispevati k prepoznavnosti kraja.

To bomo dosegli preko naslednjih aktivnosti:

- pohodništvo
- voden ogled po zeliščnem parku
- srečanje z lovci
- obisk ekološke kmetije
- pripovedovanje zgodb
- degustacije, itd.

1.2 Metodologija dela

Pri izdelavi naloge smo uporabili različne metode dela:

- Možganska nevihta s pomočjo katere smo dobili naslov in samo zamisel naloge;
- raziskovanje naravne dediščine Negove z okolico s pomočjo literature in interneta;
- sestanki, dogovarjanje in intervjuvanje s predstavniki Turističnega društva Negova – Spodnji Ivanjci, predstavniki lovske družine Negova, gospo Luz Soto Bravo Roschmann in ravnateljico OŠ dr. Antona Trstenjaka gospo Slavico Trstenjak;

Postavili smo naslednje delovne hipoteze:

- Območje Negove je rastlinsko izjemno pestro;
- naravne in kulturne znamenitosti Negove z okolico so privlačne za aktivne turiste;
- ljudje se zanimajo za sonaravni način življenja;
- mladi si želijo druženja v naravi.

2. TEORETIČNI DEL

2.1 Vsebina teoretičnega dela naloge

V teoretičnem delu naloge bomo na kratko predstavili naš kraj, Negovo, z naravnimi znamenitostmi in negovskim gradom. Opisali bomo tudi Turistično društvo Negova – Spodnji Ivanjci, katero nam bo pomagalo pri nalogi.

2.1.1 Negova

Negova je naselje v občini Gornja Radgona. Negova je tudi središče krajevne skupnosti Negova, ki zavzema 8 naselij, in sicer naslednja naselja: Gornji Ivanjci, Ivanjševci ob Ščavnici, Ivanjševski Vrh, Kunova, Lokavci, Negova, Radvenci in Rodmošci. Negoizelo, kot je bila poimenovana današnja Negova, je starodavno mesto, katero je staro že 900 let. Je naselje z gručastim jedrom na terasi zahodno od osrednjega dela Ščavniške doline na nadmorski višini 285 metrov. Čeprav je Negova po velikosti majhna, ima veliko kulturnih in naravnih znamenitosti. Na hribu blizu cerkve je stal in še stoji vsemogočni negovski grad. Grad se prvič omenja leta 1425, ko je bil v lasti plemičev Windenskih. Po letu 1431 so grad osvajali različni lastniki. Najbolj znani lastniki negovskega gradu je bila družina Trautmannsdorf. V 17. stoletju je bil negovski grad najmočnejša posest med rekama Muro in Pesnico. Posest je bila velika, kar 540 hektarjev. Zato grad spada med pomembne spomenike kulturne dediščine. Ministrstvo za kulturo je leta 2003 pripravilo načrte za obnovo negovskega gradu, kajti v času požara so uničili velik delež gradu. Dan danes je negovski grad velik turističen produkt. V Negovi je tudi osnovna šola dr. Antona Trstenjaka Negova, katero obiskuje približno 110 otrok. Znanе osebe, katere so živele v Negovi, so dr. Anton Trstenjak, Ivan Kramberger in Matej Slekovec. Negovski prebivalci smo prijazni, sočutni in predvsem radi pomagamo. » Vku'p držmo !« kot je dejal dr. Anton Trstenjak.

Slika 1: Negova iz zraka

Vir: www.negova.si (10. 1. 2016)

2.1.2 Zeliščni park Negova

V neposredni bližini Negovskega gradu je Doživljajski in izobraževalni zeliščni park Negova. Zeliščni vrt s sprehajalnimi potmi ima označene gredice z zdravilnimi rastlinami, v parku pa so še zdravilna drevesa in grmovnice. Park združuje prvine izobraževalnega in zdravilnega turizma. Park je bil vzpostavljen med letoma 2005 in 2006 in je vseboval 300 označenih gredic s 400 zelišči. Negovski park vsebuje prvine zdravilnega in izobraževalnega turizma ter se uvršča med največje tovrstne parke na območju Slovenije. Za doživljajski in izobraževalni zeliščni park Negova skrbijo kar Negovčani sami, ta vodi obiskovalce skozi park po tematskih sklopih, kot so vzgoja rastlin, nabiranje rastlin, shranjevanje rastlin, načini in možnosti uporabe, strupene rastline, kulinarčni namen in ostalo. Za vodeni ogled za večje skupine je potrebno kontaktirati TIC Gornja Radgona.

Slika 2: Zeliščni park pozimi in poleti

Foto: Matej Kraner, 2015

2.1.3 Lovska družina Negova

Lovska družina Negova je bila ustanovljena leta 1946. Lovno območje zavzema okoli 2200 ha in je zelo bogato z divjadjo. Trenutno je v lovski družini Negova 48 članov, zelo so ponosni tudi na 4 ženske članice. V okolici Negove je veliko gozdov, zato tu najdemo živali, ki so drugje zelo redke. Na območju lovske družine Negova tako lahko srečamo divje prašiče, srnjad in jelenjad. Veliko je tudi zveri kot so kune, lisice in podlasice. V zadnjem času se v dolini reke Ščavnice pojavljajo bobri. Po besedah gospoda Štefana Pucka, so lovci v prvi vrsti ljubitelji narave, ki skrbijo, da se naravno ravnovesje v naravi ne poruši. Med naloge lovcev spada pregledovanje, štetje, hranjenje in opazovanje divjadi. Lovci so zelo ponosni na svoj lovski dom, kjer pogosto organizirajo srečanja in prireditve. V lovskem domu je tudi bogata razstava nagačenih živali. (Ustni vir: Štefan Pucko)

Slika 3: Lovski dom Lovske družine Negova

Foto: Matej Kraner, 2016

2.1.4 Žigrtov hrast

Žigrtov hrast je drugi najdebelejši dob v Pomurju. Obseg debla znaša 673 cm. Drevo je staro okrog 255 let. Stoji na pašniku, kjer je nekoč raslo več debelih dreves, od katerih je ostal samo še ta hrast. Za ta hrast so lastniku hrasta pred leti ponujali montažno Marlesovo hišo, če bi ga smeli posekati in odpeljati. Gospodar se s tem ni strinjal, zato hrast stoji še danes, takratni lastnik hrasta pa je že pokojni.

Slika 4: Žigrtov hrast

Foto: Mojca Rojko, 2007

2.1.5 Negovsko jezero

Jugovzhodno od Negove se na 11,3 ha razprostira umetno Negovsko jezero. Jezero je nastalo z združitvijo treh grajskih ribnikov. Rastlinski in živalski svet v jezeru je zelo bogat. V vodi je veliko rib, vodnih živali, videti je tudi malo in veliko bobnarico, čopastega pionirka in še druge redke vodne ptice in obvodno perjad. Še pred nekaj desetletji je na jezeru živela vidra. Iz širšega področja Negovskega jezera je izginila v času regulacije reke Ščavnice. Stalni prebivalci gozdov ob jezeru sta lisica in kuna, na visokih drevesih, na bolj skritih predelih krošenj, gnezdiyo kanje in kragulji, od katerih so zlasti kragulji zelo redki. Redka je zlatovratka, jerebica in srake. Pogosteje je vidna le šoja. Sove so številne. Vidne so tudi veverice, zelo redka pa sta dihur in jazbec. Od rastlinskega sveta je najbolj znan bel lokvanj, blatnik pa se množično razrašča.

Negovsko jezero je eno izmed enajstih grajskih ribnikov, ki je imelo velik obrambni pomen v času vpadov Turkov na to ozemlje in še ne dolgo nazaj je bilo glavna turistična točka v Negovi. Nastalo je z zaježitvijo potočne doline kunovskih potokov. Takih jezer je bilo okrog negovske graščine več, menda kar 11. Ostali so le trije ribniki, dva manjša tik pod graščino in omenjeno večje Negovsko jezero.

Krajinski park Negova in Negovsko jezero je zavarovan, kot krajinski park že od leta 1967. Sicer je ime Negova postalo znano širši javnosti v 80. letih zaradi Ivana Krambergerja (dobrotnik iz Negove). Okolica njegovega rojstnega kraja pa izstopa po svojih naravnih in kulturnih vrednotah. V krajinskem parku je središče Negove z gradom in skoraj celotna Kunova. Po nekaterih virih je velik le 177 ha. Opis v odloku, ki je parcelno natančen pa ga opiše večjega od 300 ha (www.negova.si).

Slika 5: Negovsko jezero na razglednici okoli leta 1980

Vir: Stanko Rojko

Globina jezera je od 1,5-3 m. Največja globina pa je ob nasipu, tudi do 5m. Pod jezom stoji mogočen Sitarjev mlin, ki je kljuboval konkurenci do leta 1974.

V preteklosti je bilo Negovsko jezero zelo popularno za mlade, kajti ob robu jezera so naredili lesene bazene. Tam so se mladi najraje zbirali in kopali. Danes je dno jezera poraslo z muljem in je onesnaženo. Čeprav je jezero skoraj zapuščeno, se krajanji trudijo za obnovitev jezera in povrnitev nekdanje slave.

Slika 6: Negovsko jezero pozimi

Foto: Matej Kraner, 2016

2.1.6 Center Pachamama

V naselju Kunova, 5 km od Negove sta si zakonca Luz in Dhiraj Roschmann uredila Pachamama center – center matere zemlje. Mož je domačin – Slovenec, žena pa prihaja iz Peruja, a že 18 let živi v Sloveniji. Pachamama center je center harmoničnega bivanja, neskončne ustvarjalnosti in popolnega miru. Svoje bivališče sta si izgradila sama z naravnimi materiali. Uporabila sta zemeljske oblike, brez ostrih robov. Celotna hiša je izdelana iz gline, prekrite s trstiko in bal slame. V stene sta vdela mozaike iz kamenčkov in odpadnega stekla. Južna stena je sestavljena iz steklenic, ki mečejo v hišo prav posebno svetlobo. Na posestvu je veliko bambusov gozdiček, zeliščni in zelenjavni vrt, rastlinjak, ter delavnico kjer potekajo delavnice izdelovanja naravnih mil, in kozmetike, ustvarjanje iz lesa ter gline. Pri izdelavi mil uporabljajo samo zelišča iz svojega vrta ter hladno stiskana olja ekološke pridelave. (Ustni vir: Luz Soto Bravo Roschmann)

Slika 7: Pachamama center v Kunovi

Foto: http://www.regiovitalis.si/img/w800-c4x3/upload/gallery/14/zavodpachamamacenter_2.jpg, 2005

Slika 8: Domača mila z zelišči in semeni

Foto: Matej Kraner, 2015

2.1.7 Predstavitev projekta lokalni skupnosti, osnovni šoli in predstavnikom turističnega društva

Turistično društvo Negova – Spodnji Ivanjci deluje od leta začetka 70 let prejšnjega stoletja. Društvo povezuje krajane krajevne skupnosti Negova in Ivanjci, kateri sta del občine Gornja Radgona. Društvo je registrirano od leta 1976, delovati pa je pričelo že na začetku sedemdesetih let 20. stoletja. Društvo šteje danes 160 članov. Društvo v kraju pripravlja več projektov, kot so:

- nedeljski pohodi za zdravo življenje;
- soorganizatorji Trstenjakovega pohoda;
- čistilne akcije;
- kresovanje;
- negovska noč;
- prangerijada;
- kostanjev piknik;
- izleti in ekskurzije.

S projektom smo seznanili predsednika turističnega gospoda Zdenka Bratuša, ki je idejo z veseljem sprejela ter izrazila pripravljenost za sodelovanje.

Naš projekt smo predstavili tudi ravnateljici gospe Slavici Trstenjak. Gospa ravnateljica nam je omogočila nabavo potrebnega materiala.

3. TURISTIČNI PROIZVOD

3.1 Oblikovanje turističnega proizvoda

Glavni cilj letošnjega projekta je ustvariti turistični produkt, ki bo obiskovalce popeljal po naši prečudoviti naravi. Obiskovalcem želimo predstaviti naravne znamenitosti našega kraja s poudarkom na bogatem rastlinstvu na našem območju, z delavnicami izdelave mila ter prikazom sonaravnega načina življenja v centru Pachamama. Obiskovalce želimo navdušiti nad našo bogato naravo, jih popeljati na zrak in jim tako polepšati pozno pomladanski sobotni dan. Učenke turističnega krožka bi rade gostom predstavile svoje znanje pridobljeno pri krožku v zadnjih štirih letih, zato smo same pripravljene voditi goste med točkami ter jim sproti opisovati lepote našega kraja.

Dogodek z naslovom Zlüftaj se! bo izveden v mesecu maju 2016. Gre za vodeno krožno pot. To bo pohod, med katerim bodo vključena vsa človeška čutila. Obiskovalci bodo deležni vodenega ogleda zeliščnega vrta z degustacijo zeliščnih napitkov, obisk lovskega doma z vodenim ogledom živalstva na območju Negove. Lovci bodo poskrbeli za lačne želodce, saj bodo pripravili lovski golaž (brez skrbi tudi za tiste, ki ne jeste mesa, bo poskrbljeno). Sledi pohod do Žigrtovega hrasta in Negovskega jezera, kjer bomo občudovali čudovite bele lokvanje. Pot bomo nadaljevali do Pachamama centra, kjer se bomo tudi najdlje zadržali. Sledi pot proti našemu izhodišču, ki nas bo vodila skozi čudoviti gozd, ki bo v mesecu juniju brstel od življenja. Na cilju nas bodo na grajskem dvorišču pogostili člani turističnega društva, ki bodo pripravili pristne prleške gibanice in polnoletnim ponudili slovenskogoriški »špricar« z domačo, ivanjševsko slatino. Udeležence bomo vseskozi seznanjali z znamenitostmi kraja. Zanje smo pripravili naloge, saj bodo na poti čez travnike morali prepoznavati rastline. Vse skupaj pa bomo začinili z veliko dobre volje. V nalogi smo pripravili podroben program, načrt trženja in finančni načrt. Našli smo mentorje, kateri bi pri izvedbi sodelovali. Turistični produkt smo oblikovali tako, da ga je mogoče tudi dejansko uresničiti.

V uresničevanje proizvoda je vključenih veliko sodelujočih. Poleg mladih imajo pomembno vlogo še člani turističnega društva, člani družine Roschmann, osnovna šola ter vsi prebivalci občine, pripravljeni za prostovoljno delo.

3.2 Ciljna skupina, termin in nastanitev

Aktivnosti bodo potekale v naselju Negova in Kunova. Dogodek smo planirali za soboto, 28. maj 2016. V primeru slabega vremena se dogodek prestavi na naslednjo soboto. Ta dan smo izbrali zato, ker je v mesecu maju narava najbolj bujna. Naš cilj pa je, da prikažemo bogastvo narave na našem območju.

Naša ciljna skupina so posamezniki in družine, vsi tisti, ki imajo radi naravo, se radi družijo na prostem, so se željni novih znanj in so v fizični kondiciji, da prehodijo 8 km.

3.3 Umestitev v prostor in infrastruktura.

Celotna pot poteka po naselju Negova in Kunova. Poteka po asfaltirani cesti z redkim prometom ter po utrjenem kolovozu. Za dogodek bomo izkoristili obstoječo infrastrukturo. Lovska družina Negova bo brezplačno ponudila v uporabo svoje prostore, tam bodo gostje lahko koristili tudi sanitarije. Sanitarije bodo na razpolago tudi pri jezeru in Pachamama centru. Zavod za kulturo, promocijo in turizem iz Gornje Radgone (Kultprotur), ki je upravitelj negovskega gradu, nam bo omogočil brezplačno uporabo zeliščnega vrta z degustacijo napitkov iz zelišč ter uporabo grajskega dvorišča, kot cilj našega pohoda. Za to gesto se že vnaprej zahvaljujemo.

3.4 Itinerarij

SOBOTA, 28. MAJ 2016		
URA:	DEJAVNOSTI:	Kraj oz. prostor
8.30	Prihod in sprejem gostov	Grajsko dvorišče
8.45 - 9.00	Dobrodošlica in pogostitev	Grajsko dvorišče
9.00 – 10.00	Voden ogled zeliščnega vrta	Zeliščni vrt
10.00 – 10.30	Degustacija zeliščnih napitkov	Grajsko dvorišče
10.30 – 10.45	Pohod do lovskega doma	
10.45 – 12.00	Predstavitev živalskega sveta, lovska malica	Lovski dom Negova
12.00 – 12.30	Pot do Žigrtovega hrasta, vmesni postanek na travniku	
12.30- 12.45	Predstavitev Žigrtovega hrasta, opazovanje travniških rastlin	Žigrtov hrast
12.45 – 13.00	Pohod do Negovskega jezera	
13.00 – 14.00	Voden ogled jezera s poudarkom na opazovanju lokvanjev in ostalega vodnega rastlinstva	Negovsko jezero
14.00 – 14.30	Pohod do Pachamama centra v Kunovi	

14.00 – 16.00	Aktivnosti v Pachamama centru: <ul style="list-style-type: none"> - predstavitev vrta in bambusovega gozdička - predstavitev hiše - prikaz izdelave lesene posode - prikaz izdelava mila - delavnica izdelave mila - animacija za otroke (stare igre, inkovske igre) - malica 	Pachamama center v Kunovi
16.00 – 16.30	Pohod proti Negovi s postankom pri »Rojkečevem« mlinu	
16.30 -	Zaključno druženje s člani TD Negova – Spodnji Ivanjci s pogostitvijo	Grajsko dvorišče

3.5 Zemljevid poti s postajami

3.6 Opis aktivnosti

3.6.1 Zeliščni park Negova

Mentor: Dragica Starovasnik

Gospa Dragica Starovasnik se z zelišči ukvarja že več kot trideset let. Gospa bo goste popeljala po več kot 300 zeliščnih gredicah. Opisala bo najbolj znana zelišča, predstavila njihovo učinkovanje ter povedala, kakšne zanimive anekdote povezane s posameznimi zelišči. Sledila bo degustacija napitkov iz čajev na prostoru grajskega dvorišča. Predstavljeni bodo osvežilni napitki z dodatkom različnih vrst mete, sivke, citronke, limonske trave, komarčka, vrtnic in dišeče perle.

3.6.2 Lovski dom Negova

Mentor: Štefan Pucko

Ko bodo gostje prispeli do lovskega doma, jih bodo sprejeli člani lovske družine Negova. Nagovoril jih bo gospod Štefan Pucko. Predstavil bo lovsko družino, lovsko poslanstvo ter prikazal živali na območju negovskega lovskega revirja. Člani lovske družine bodo pripravili lovski golaž s polento. Vegetarijancema bodo ponudili golaž s sojo.

3.6.3 Žigrtov hrast

Mentorice: učenke turističnega krožka na OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova

Učenke bomo gostom predstavile hrast. Goste bomo animirale z vprašanji:

Koliko ljudi je potrebno, da objamemo hrast?

Koliko let je drevo staro?

Koliko lesa je v drevesu?

Sledilo bo iskanje posameznih rastlin na okoliškem travniku s pomočjo rastlinskega ključa (glej **prilogo 2**).

3.6.4 Negovsko jezero

Mentorice: učenke turističnega krožka na OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova

Goste bomo popeljale po obali Negovskega jezera. Poiskali bomo beli lokvanj, simbol negovskega jezera. Predstavile bomo bogato turistično preteklost jezera. Sledil bo proti čas, ko se bodo obiskovalci lahko sami sprehodili ob jezeru in uživali v senci gozdov, ki obdajajo jezero.

3.6.5 Pachamama center

Mentorja: Dhiraj Roschmann in Luz Soto Bravo Roschmann

Lastnika posestva bosta predstavila svoj način življenja, Dhiraj bo predstavil svojo zgodbo, kako je od policaja Branka Rožman po desetletnem potovanju po svetu postal Dhiraj Roschmann. Prikazal bo gradnjo hiše ter njegovo delavnico, v kateri izdeluje izdelke iz lesa. Žena bo goste popeljala po svojih vrtovih in bambusovem gozdičku. Prikazala bo delovanje »perujske savne«, postopek izdelava mil, mazil in druge naravne kozmetike, ki jo proizvaja. Sledila bo delavnica, kjer si bodo obiskovalci sami izdelali mila. Otroci se bodo lahko zabavali na igrišču. Sledila bo pogostitev z ekološkimi in veganskimi jedmi.

Slika 9: »Degustacijska« miza v Pachamama centru

Foto: www.pomurec.com (21. 1. 2016)

3.6.6 Zaključek na grajskem dvorišču

Mentorji: Člani TD Negova – Spodnji Ivanjci

Organizatorke pohoda se bomo obiskovalcem lepo zahvalile ter jih povabile na ponovno snidenje prihodnje leto. Člani turističnega društva bodo pripravili pogostitev za vse pohodnike, ponudili bodo domačo prleško gibanico, kruh z zaseko in mesom iz tunke. Seveda

ne bo manjkal domači »špricar« s pristno ivanjševsko slatino. Ko bo zaigrala »frajtonarca«, se obiskovalcem prav gotovo ne bo mudilo domov.

3.7 Izdelava spominka in simbola

Po premisleku smo se odločili, da za simbol našega produkta izberemo beli lokvanj. Redko rožo, ki uspeva v jezeru. Zaradi svoje lepote je res nekaj posebnega. Na šoli smo razpisali natečaj za najlepšo risbo lokvanja. Zmagal je naš šolski umetnik Tjaž Starovasnik iz 9. razreda, ki je naslikal najlepši lokvanj. S pomočjo našega hišnika Iztoka smo izdelali leseni označevalnik strani za knjige z motivom lokvanja in napisom Zlüftaj se! Negova, 2016. Označevalnike strani bodo dobili vsi obiskovalci našega dogodka kot tudi obiskovalci naše stojnice v Mariboru.

Udeleženci bodo prejeli zloženko z vsemi informacijami o pohodu ter z zemljevidom, da bodo lahko v prihodnje po isti poti popeljali prijatelje brez našega vodenja.

Slika 10: Označevalnik strani z motivom lokvanja

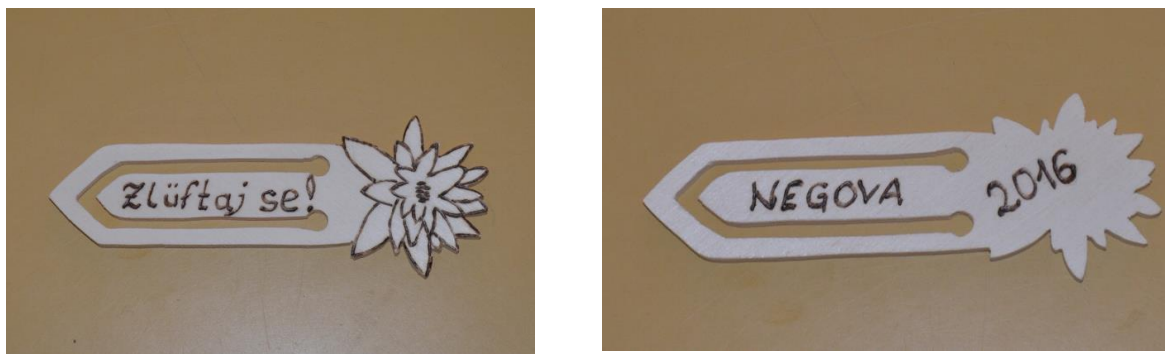

Foto: Matej Kraner, 2016

Slika 11: Beli lokvanj

Avtor: Tjaž Starovasnik, 2016

3.8 Finančni načrt turističnega proizvoda

Zavedamo se, da je finančni načrt zelo pomemben del vsakega programa. Naš program smo oblikovali tako, da smo stroške zmanjšali na minimum. To je v skladu z našim ciljem, saj želimo čim več turistov v svojem kraju. Kultprotur bo brezplačno ponudil uporabo grajskega dvorišča in zeliščnega vrta. Lovci bodo brezplačno pripravili predstavitev in pripravili lovski golaž. Člani turističnega društva bodo brezplačno na zaključku ponudili prigrizek. Material potreben za zloženke in spominek bo nudila OŠ dr. Antona Trstenjaka Negova ter TD Negova - Spodnji Ivanjci.

Edini finančni strošek za obiskovalce bo delavnica in pogostitev v Pachamama centru, kjer bodo za svoje aktivnosti računali 5 € po odraslem, otroci do 15 let lahko center obiščejo brezplačno. Cena se nam zdi primerna, saj obiskovalci in prodaja domačih izdelkov predstavljajo edini vir zaslужka za družino.

Že vnaprej se zahvaljujemo vsem, ki so pripravljeni pomagati in s tem žrtvovati svoj prosti čas in pomagati razvoju kraja.

Tiskanje zloženek bo krilo TD Negova Sp. Ivanjci.

3.9 Trženje in promocija turističnega proizvoda

Naš projekt »Zlüftaj se« bomo tržili na različne načine. Predvsem bomo izkoristili brezplačne

medije, ki ponujajo možnost oglaševanja. Ustvarili smo facebook stran, kjer je pot predstavljena (www.facebook.com/zlüftaj-se). Izdelali smo zloženko, z vsemi podatki, ki so pomembni za obiskovalca, ki bi rad prehodil to pot (glej **prilogo 1**). Zloženko bo mogoče dobiti v prostorih TD Negova – Spodnji Ivanjci, na turistični kmetiji Alenka v Zgornjih Ivanjcih in v baru Graščak v Negovi. Nekaj izvodov te poti bomo imeli na razpolago za obiskovalce šole dr. Antona Trstenjaka v Negovi.

Mediji, v katerih bomo tržili:

- www.panonija.net (spletni portal, ki omogoča brezplačne objave prireditev na širšem območju Pomurja);
- Facebook;
- Radio Slovenske gorice (omogoča brezplačne objave dogodkov na območju Slovenskih goric);
- Radio Maxi (omogoča brezplačne objave dogodkov na območju Pomurja);
- Prepih - lokalni časopis, ki pokriva območje upravne enote Gornja Radgona;
- Domače novice - lokalni časopis, ki pokriva območje upravne enote Lenart;
- Ovtarjeve novice - lokalni časopis Osrednjih Slovenskih goric.

4. ZAKLJUČEK

Skrbeti za svoje dragocenosti ni enostavna naloga. Še opazimo ne, kdaj jih lahko izgubimo. Tako lahko vsaka dobra pustolovščina hitro vse spremeni. Skrbno stopanje po sledih naravnih danosti nas lahko pripelje do odkritja ... do majhnih izgubljenih zakladov. Zato moramo znati pobirati te dragocenosti in jih čuvati – pa ne zase. Tako dobimo še več: prav tisto, kar si želimo. In kaj je to? To odkrijemo, če skrbno stopamo po sledih ...

Zato, zlüftaj se! Pojdi v naravo, opazuj jo, raziskuj in videl boš, kaj vse nam lahko nudi.

Domačini dolgo nismo znali izkoristiti naših zelišč, naših rož, ki vso pomlad in poletje cveto na travnikih in pašnikih. Morda je res bilo potrebno, da se je k nam priselila gospa iz Peruja, ki je začela naše bogato rastlinstvo uporabljati v svojih izdelkih.

Zavedamo se, da imamo še kar nekaj naravnih znamenitosti, ki niso koriščeni v turistične namene, zato pa smo veseli, da smo spet lahko predstavili nekaj, na kar smo skorajda že pozabili. Svoj kraj imamo radi in bi z našim projektom lahko marsikaj spremenili.

V naši nalogi smo pripravili program za enodnevni dogodek. Poskušali smo vključiti vse vidike priprave takšnega projekta. Skozi pripravo naloge smo dobili odgovore na negotova vprašanja, katera so se pojavljala na začetku sestavljanja proizvoda in naloge.

Program smo zasnovali tako, da udeleženci spoznajo glavne znamenitosti kraja, predvsem pa, da spoznajo očem skrite zelene koticke, rastlinstvo in živalstvo kraja ter nove načine živeti z naravo skozi učenje in zabavo. Ponosni smo na to, da nam je uspelo tak projekt speljati z minimalnimi finančnimi stroški. Hvaležni smo prostovoljcem, ki so nam pripravljene podariti svoj čas in znanje.

Pri pisanju naloge smo se naučili veliko novega; ugotovili smo, da je priprava programa zelo zahtevna in potrebuje veliko načrtovanja, zato smo prepričani, da smo na kaj tudi pozabili. Zavedamo se tudi, da organizacija takega dogodka pomeni veliko odgovornost, saj je treba zagotoviti tudi varnost za udeležence. Želimo si, da bomo v prihodnje takšen projekt v resnici izvedli, saj bi si tako lahko pridobili mlade obiskovalce, kateri bodo nekoč odrasli in se bodo v Negovo zagotovo vračali.

5. VIRI IN LITERATURA

1. Ivan Rihtarič, Negova skozi čas – zbornik, Občina Gornja Radgona, Gornja Radgona, 2006.
2. Raziskovalna naloga učencev OŠ. Dr. A. Trstenjaka Negova z naslovom Negovsko jezero in Hišica na jezeru.

Spletni viri:

www.panonija.net

www.kultprotur.si

www.gor-radgona.si

Ustni viri:

Karolina Starovasnik

Luz Soto Bravo Roschmann

Štefan Pucko

OŠ dr. Antona Trstenjaka NEGOVA

Negova 20,

9245 Spodnji Ivanjci

»Zlüftaj se!« – PREDSTAVITEV

Na predstavitvi bomo na čimbolj zanimiv, sproščen in zelen način predstavili našo projektno nalogo. Na stojnici bomo predstavili zelišča in različne izdelke iz njih; zeliščarko, ki bo delila svoje zeleno zeliščarsko znanje, bralno kazalo iz lesa s simbolom lokvanja, ki ga bomo sami izdelali, ponudili bomo tudi »domače, naravne« dobrote. Obiskovalce bo animirala Qantu, učenka naše šole s perujskimi koreninami, ki bo predstavila ples ob njihovi tradicionalni glasbi. Za obiskovalce bomo pripravili zloženko in drug propagandni material. Na stojnici bomo potrebovali električni priključek.

Učenci turističnega krožka in mentorja Matej Kraner in Jerica G. Peterka

6. PRILOGE

Priloga 1: Zloženska

OŠ DR. ANTONA TRSTENJAKA NEGOVA

»Zlüftaj se!«

V naravi bomo vsi, glej, da zabave ne zamudiš tudi ti!

JANUAR, 2016

Skrbeti za svoje dragocenosti ni enostavna naloga. Še opazimo ne, kdaj jih lahko izgubimo. Tako lahko vsaka dobra pustolovščina hitro vse spremeni. Skrbno stopanje po sledeh naravnih danosti nas lahko pripelje do odkritja ... do majhnih izgubljenih zakladov. Zato moramo znati pobirati te dragocenosti in jih čuvati – pa ne zase. Tako dobimo še več: prav tisto, kar si želimo. In kaj je to? To odkrijemo, če skrbno stopamo po sledeh ...

Zato, zlüftaj se! Pojdi v naravo, opazuj jo, raziskuj in videl boš, kaj vse nam lahko nudi.

ČE TE ZANIMA, SE NAM PRIDRUŽI
28. 5. 2016.

JANUAR, 2016

AKTIVNOSTI

- **Pohodništvo,**
- **Raziskovanje zelišč,**
- **Raziskovanje rastlinstva,**
- **Raziskovanje kulinarike,**
- **Iskanje notranjega ravnovesja z naravo.**

Vabilo

PROGRAM:

8.30	Prihod in sprejem gostov (Grajsko dvorišče)	• Vabimo vas na enodnevní dogodek, kjer ponujamo iskanje pozabljenih dragocenosti, vas naučimo kaj novega, vzbudimo v vas zavest o nujnosti ohranjanja že pozabljenih zakladov narave in vse dopolnimo s pristno lokalno hrano ter nenazadnje z rekreacijo in zabavo.
8.45 - 9.00	Dobrodošlica in pogostitev (Grajsko dvorišče)	• Vabljene predvsem tisti, ki ljubijo naravo, zgodovino in prijazne ljudi.
9.00 - 9.30	Voden ogled zeliščnega vrta	
10.00 – 10.30	Degustacija zeliščnih napitkov	
10.30- 10.45	Pohod do lovskega doma	
10.45 - 12.00	Predstavitve živalskega sveta, lovska malica	
12.00 - 12.30	Pot do Žigrtovega hrasta, vmes ni postanek na travniku	
12.30 - 12.45	Predstavitve Žigrtovega hrasta, opazovanje travniških rastlin	
12.45-13.00	Pohod do Negovskega jezera	
13.00 – 14.00	Voden ogled jezera s poudar kom na opazovanju lokvanjev in ostalega vodnega rastlinstva	
14.00 – 14.30	Pohod do Pachamama centra v Kunovi	
14.00 - 16.00	Aktivnosti v Pachamama centru	
16.00 – 16.30	Pohod proti Negovi s postan kom pri »Rojkečevem« mlinu	
16.30 -	Zaključno druženje s člani TD Negova – Spodnji Ivanjci s pogostitvijo	

Negova z okolico je zelo bogata z rastlinstvom. Pokrajina je pokrita s čudovitimi mešanimi gozdovi, še vedno najdemo rastlinsko raznovrstne travnike in pašnike. Bogato je tudi vodno rastlinstvo, zelo smo ponosni na bele lokvanje, ki so postali zaščitni znak Negovskega jezera. Ponosni smo na rastišče belih narcis, ki s svojimi cvetovi nanzanjajo prihod pomladi. Tudi domačini skrbimo za pestro rastlinstvo. V bližini gradu smo uredili zeliščni park, griče prekrivajo raznovrstni vinogradi s še vedno ohranjenimi stariimi vrstami vinske trte. Pobočja še vedno krasijo stare jabolane, hruške in slive, ki nudijo domovanje in prehrano številnim živalskim vrstam. Nam pa sladek prigrizek na poti iz šole. Skratka naša pokrajina je zelená!

Priloga 2: Rastlinski ključ

RASTLINSKI KLJUČ

najpogostejše travniške cvetlice v okolici Negove

VIR: ŠČEPEC TRAVNIŠKIH RASTLIN IZ BLIŽNJEGA OKOLJA; DANE
KATALINIČ; MAJ 2014.

KAMILICA

Druga imena za kamilico so še maternik, gamilica, gomoljica, kamenica, rumenek, vonjavka, ... Znanstveno ime za kamilico je *Matricaria chamomilla*. Poznali so jo že stari Grki, Germani pa celo posvečevali bogovom.

Kamilico se največkrat nabira od maja do avgusta, saj takrat vsebuje največ eteričnega olja. Je enoletnica, ki zraste od 20 do 50 cm visoko. Njeno steblo je močno razvejano. Cvetovi so v koških in so značilne rumene barve. Vonj kamilice je značilen, dišaven, okus pa je nekoliko grenak.

Uporablja se predvsem v zdravilne namene.

NAVADNA MARJETICA

Z drugimi imeni jo marsikdo poimenuje tudi gospodična, micike, rigelc, katarinčica, iskrica, ljubljenska, njeno znanstveno ime pa se glasi *Bellis perennis*. Nabira se od maja do septembra, nabira pa se cvet, korenina ter listi. Uporablja se proti vnetjem sluznic, kožnih in jetrnih obolenjih, prav tako čisti kri, odvaja vodo, pospešuje presnovo, odpravlja nespečnost, preprečuje premočne menstruacijske krče in odpravlja prehlad. Ima jezičaste cvetove, ki so bele barve, po zunanji strani malce rdečkasti, notranji cevasti cvetovi pa so rumene barve. Pogosta in nizka košnja ji ne škoduje, ker odkosimo le cvetne popke, listi pa ostanejo nepoškodovani.

NAVADNI REGRAT

Znanstveno ime za navadni regrat se glasi *Taraxacum officinale*. Je zelo dobro znano živilo, ki naj bi po govoricah preprečevalo tudi staranje. Najpogosteje se regrat nabira poleti (sezona nabiranja se začne nekje marca), da se vmeša v juhe ali pa se iz njega naredi solata. Regrat pomaga odpravljati žolčne kamne, krepi delovanje jeter, pomaga odvajati vodo iz telesa, znižuje raven sladkorja v telesu.

NAVADNI JAGODNJAK

Znanstveno ime za navadni jagodnjak je *Fragaria vesca*, največkrat pa bi zaslišali kar ime »gozdne jagode«. Najdemo jih na sončnih gozdnih robovih, posekanih in toplih travnikih, najlažje pa se jih da prepoznati preko značilnih cvetov ali pa plodov. Navadni jagodnjak je manjši od 20 cm, listi so trije nazobčani, cvetovi pa so bele barve s petimi listi s katerih se razvije vsem dobro znana gozdna jagoda rdeče barve. Navadni jagodnjak cveti od aprila do junija, odvisno od nadmorske višine.

NAVADNI PLEŠEC

Znanstveno ime zanj je *Capsella bursa-pastoris*, med krajevne imena zanj pa spadajo lučec, mesec, divja repica, ... Ta rastlina zraste do 50 cm visoko, je dvoletnica in je najbolj razširjen plevel pri nas. Razširjena je skoraj vsepovsod po svetu, uspeva pa ob poteh, livadah, njivah vrtovih, blizu naselij ... Skratka povsod. Cveti skoraj celo rastno obdobje, se pravi da cveti zelo dolgo. Cvetje je belo, semena ki jih razvije pa so lahko kaljiva do sedem let.

NAVADNI POTROŠNIK

Znan tudi kot cikorija ali pa pod znanstvenim imenom *Cichorium intybus*. V začetku so iz nje izdelovali kavin nadomestek (imenovan cikorija, zaradi česar je še zdaj znan pod tem imenom). Je trajnica, ki zraste do enega metra visoko, raste pa predvsem ob poteh in na neobdelanem svetu po Evropi. Uspeva v skoraj vseh vrstah tal, najraje pa ima sončno rastišče. Pritlični listi so globoko zarezani, zgornji pa objemajo robato, značilno razvejano steblo. Cvetove ima svetlo modre, rožnate ali bele, odprejo se zjutraj, v popoldanskem času pa so že zaprti. Cvete od junija do septembra.

NAVADNI RMAN

Znanstveno ime je *Achillea millefolium*. Ta rastlina je zelnata trajnica s pokončnim stebлом, visokim od 20 cm do enega metra. Listi so puhasti, debeli, nameščeni spiralno okrog stebela. Cveti spomladi in poleti (odvisno od podnebja), v Sloveniji od junija do septembra. Cvetovi so združeni v koške, bele do temno rožnate barve. Rastlino najdemo na travnikih in obronkih gozdov, je hitro rastoča in nezahtevna rastlina, ki uspeva predvsem v suhi prsti.

VELIKI TRPOTEC

Znanstveno ime zanj se glasi *Plantago*. Lahko zraste od 10-40 cm visoko, ima široke, dolgopecljate liste, ki so ovalne oblike – po njih je tudi prepoznaven. Raste po travnikih in na bogatih ilovnih tleh. Rad raste po pohojenih poteh, najdemo pa ga tudi na nižinah in planinskih predelih. Ne najdemo ga na močvirjih, saj mu preveč vlažna tla ne ustrezajo. Cveti od junija do oktobra.

OZKOLISTNI TRPOTEC

Pod znanstvenim imenom *Plantago lanceolata*, je vrsta trpotca z zdravilnimi lastnostmi, ki je pogosta tudi v Sloveniji. Uporablja se predvsem pri težavah z dihalni in pri blaženju kašlja. Je trajnica, z od 10-40 cm visoka brezlistnim stebлом, na vrhu katerih je socvetje, v katerega so zbrani okoli 4 mm veliki cvetovi rjavkaste barve brez posebnega vonja. Rastlina cveti od aprila do oktobra, raste pa po travnikih in ob poteh.

ŠENTJANŽEVKA

Šentjanževka, z znanstvenim imenom *Hypericum perforatum* je klinično dokazano zdravilo proti depresiji, stare evropske kulture pa so jo poznale tudi kot rastlino, ki je odganjala zle duhove. Je do 60 cm visoko trajnica, v njenih listih pa lahko najdemo eterično olje (če rastlino zmečkamo lahko opazimo rdečkasto olje). Cvetov je pet in so rumene barve. Cveti predvsem od junija do avgusta, raste pa na suhih, kamnitih travnikih, na nasipih ter gozdnih jasah.

Tukaj je zapisan tudi recept za čaj iz šentjanževke.

Dve čajni žlički suhe rastline prelijemo s skodelico vrele vode, po 10-ih minutah odcedimo. Po želji dodamo žličko medu ali limonin sok, sploh, če nismo ljubitelj grenkih zeliščnih čajev.

TRAVNIŠKA IVANJŠČICA

Je ena izmed najpogostejših slovenskih travniških rož, znanstveno ime, ki jo zanjo uporabljamo pa je *Leucanthemum ircutianum*, z domačim imenom pa jo kličemo tudi marjetka, ker je precej podobna marjetici, le da je večja. Ima bele cvetove ter pokončno in nekoliko razraslo steblo, ki zraste vse do enega metra.

